

Recensie: Iris Klootwijk

Anjet van Dijken: 'Broers-en zussenboek' Voor & door brussen met een bijzondere broer of zus. Uitgeverij Lannoo Campus Houten, 2013. ISBN: 9789401408844 (Ziekte algemeen/Lichamelijke Handicaps/ Verstandelijke beperkingen/familieverhoudingen / Coping/ Educatief/ PO/1) Zie ook: [www.lannoo-campus.nl](http://www.lannoo-campus.nl) en [www.brussenboek.nl](http://www.brussenboek.nl) .

### **Soort boek/ziekte/stijl:**

Boek van 214 bladzijden met ervaringsverhalen van 36 kinderen en volwassenen tussen de 6 en 69 jaar over het leven met een broer of zus met een handicap, ziekte en/of stoornis. De leeftijdscategorieën zijn op verschillende manieren benaderd om hun ervaringen te delen. De jongste kinderen zijn geïnterviewd via skype. De tieners en twintigers hebben in de facebookgroep "de ontbijtclub" gereageerd op vragen van de auteur en ze reageren op elkaars antwoorden. De 9 volwassenen vertellen hun levensverhaal.

### **Over de schrijver:**

Anjet van Dijken groeide op naast een blinde, verstandelijk gehandicapte broer. Zij schreef dit boek vanwege een persoonlijk gemis aan ervaringsverhalen en informatie. Haar broer woonde in een instelling. Door het overlijden van haar ouders kreeg zij rond haar twintigste de verantwoordelijkheid voor de zorg voor haar broer. Op verschillende momenten in haar leven had ze graag willen weten dat ze niet de enige was met een broer met een handicap. En had ze vragen over hoe andere 'brusjes' (samentrekking van broers en zusjes) omgaan met bepaalde situaties. Ze weet nu dat anderen die behoefte en vragen ook hebben. Ze hoopt dat dit boek daarin voorziet.

### **Korte bespreking:**

Het boek is thematisch van opzet. Het begint met een voorwoord van Dr. Tineke Moyson uit Gent. Haar 'Kwaliteit van leven' -onderzoek vormde de basis voor de thema's in het boek. In negen hoofdstukken gaat het steeds over een ander thema. Thema's zoals: samen dingen doen, tijd hebben voor jezelf, weten bij wie je terecht kunt, aanvaarden dat je broer of zus zo is, bezorgd zijn om je broer of zus, enzovoort. Ieder hoofdstuk begint met een korte inleiding over het thema. Daarna komen de kindergroepen aan het woord. Vervolgens een column van de auteur en tenslotte een levensverhaal van een van de negen volwassenen. In een apart hoofdstuk, voorafgaand aan de thematische hoofdstukken, wordt de opzet van het boek uitgelegd en de geïnterviewden voorgesteld.

### **Wat viel op:**

De toon van het boek is over het algemeen positief, zonder voorbij te gaan aan de moeilijkere kanten van het leven met een broer of zus met beperkingen. De lay-out van het boek is nogal opvallend. Ieder hoofdstuk heeft een andere steunkleur, er zijn veel tekeningen en er worden verschillende lettertypen gebruikt. Het geheel krijgt daarmee een magazineachtige vormgeving. Het nodigt uit om te bladeren en die dingen eruit te pikken die voor jou situatie interessant zijn. Achterin staat een lijst met tips voor ouders. Verder is er een lijst met verwijzingen naar waar je verder kunt lezen, surfen, praten en kijken.

Kortom een boek met heel veel ervaringsverhalen en veel verdere informatie.

**Citaten:**

blz. 14: “Hoe lees je dit boek? Dit is het eerste Nederlandstalige boek voor broers en zussen van kinderen en volwassenen met een handicap, ziekte of stoornis. Natuurlijk kun je dit boek van voren naar achteren lezen, eigenlijk is het meer een heen-en-weer bladerboek.”

Blz. 29: “Mijn moeder zegt wel eens: “Ik vraag me af hoe het moet als wij er niet meer zijn”. Ik kijk wel mee met hen, maar er zijn zo veel regels, en zoveel potjes, dat ik me soms afvraag hoe mensen dat doen die niet zulke ouders hebben”. (Uit het levensverhaal van Irene (23)

Blz. 35: “Joep (10): ‘Ze is niet echt goed op de Wii, maar ik laat haar toch gewoon meespelen, want ik vind het leuk om met mijn zusje te spelen”. (N.a.v. het thema samen dingen doen)

Blz. 60: “Robin (20): Mijn broertje Alex kan wel praten, maar hij spreekt niet alles goed uit en is daardoor vaak onverstaanbaar voor anderen. Ik ken echter zijn hele ‘woordenboek’ en weet precies wat hij zegt, of waar hij het over heeft. Hij vertelt nooit een heel verhaal, maar stukjes zin en dan moet jij daaruit afleiden wat hij wil vertellen.” (N.a.v. het thema omgaan met zijn/haar ‘andere’ gedrag)

Blz. 76: “Emma (9): Als ik het met haar gehad heb ga ik naar mijn kat en mijn cavia”. (N.a.v. het thema tijd hebben voor jezelf)

Blz. 93: “Nee, ik heb geen last gekregen van mijn verleden. Ik heb ook weinig strijd, merk ik. Niet met mijn man, mijn kinderen, mijn vriendinnen... En ik zorg goed voor mezelf. Maar van heel veel dingen vind ik het gewoon jammer dat het zo gelopen is. Dat is het: gewoon jammer. Het is niet zo zeer dat ik mijn broer mis, maar wel dat ik een broer mis. Dan denk ik: waren we maar met drie kinderen geweest thuis. Dan was er nog iemand met wie ik wel die leuke relatie had gehad.” (Uit het levensverhaal van Liesbeth (41)

Blz. 140: “Marit (16): ik weet dat als mijn ouders komen te overlijden of niet meer de kracht hebben om voor hem te zorgen, ik dat dan ga doen. Mijn ouders zeggen wel eens voor de grap: “Als wij niet meer kunnen, dan mag jij stoppen met werken en krijg je zeggenschap over Ingmars persoonsgebonden budget en dan komt ie bij jou in huis wonen”. Ik zou het niet erg vinden als hij later bij mij in huis komt wonen”. (N.a.v. het thema bezorgd zijn om je broer of zus)

**Recensies/extra:**

Interview met Anjet vanDijken door Chantal Visser in Markant 19 september 2013. Markant is het blad van de Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland (VNG) Boos zijn op je gehandicapte broer, dat doe je niet’

Hoe is het om op te groeien met een broer of zus die extra zorg nodig heeft? (...) ‘Het is niet altijd makkelijk.’ ‘Een bijzondere broer of zus heeft hoe dan ook impact op het

hele gezin,' vertelt Anjet van Dijken. Zo worstelde ze vroeger zelf met tegenstrijdige gevoelens. ... Lees verder: <http://www.vgn.nl/markant/artikel/18471>